

5. Игнатенко И. И. Формирование культуры иноязычного делового общения студентов в системе высшего гуманитарного образования : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08 / И. И. Игнатенко. – М., 2011. – 346 с.

6. Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М. : Академия, 2000. – 176 с.

7. Леонтьев А. А. Психология общения : пособие для доп. образования / А. А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1997. – 365 с.

8. Рамендик Д. М. Управленческая психология / Д. М. Рамендик. – М. : Инфра-м: форум, 2006. – 256 с.

9. Сільчук О. Формування культури ділового спілкування майбутніх інженерів-дослідників аграрного

профілю засобами іноземної мови / О. Сільчук // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Полтава : ПНПУ, 2014. – Вип. 60. – С. 114–121.

10. Сніговська О. В. Основи підготовки студентів до іншомовного ділового спілкування в мультикультурному середовищі класичного університету : навч. посіб. / О. В. Сніговська. – Одеса : Одеський нац. ун-т ім. І. Мечникова, 2013. – 145 с.

11. Шарухин А. П. Психология делового общения : уч. для студ. учреждений высш. проф. образования / А. П. Шарухин, А. М. Орлов. – М. : Академия, 2012. – 240 с.

Дата надходження до редакції: 10.04.2019 р.

УДК 811.162.1:82'368.335

Оксана КОЗИЦЬКА,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри стилістики та культури

української мови

Рівненського державного гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПАРЦЕЛЯЦІЇ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ РЕЧЕНЬ У КОНФЕСІЙНОМУ СТИЛІ

У статті з'ясовано специфіку парцеляції предикативних частин у складних багатокомпонентних конструкціях, що функціонують у текстах конфесійного стилю. Визначено парцелятивні розтини між предикативними частинами підрядного комплексу та головною частиною і блоком підрядних.

Ключові слова: складна багатокомпонентна конструкція, підрядний комплекс (блок), парцелятивний розтин, базова частина, парцелят, конфесійний стиль.

В статье определена специфика парцеляции предикативных компонентов в сложных многокомпонентных предложениях, которые функционируют в текстах конфессионального стиля. Рассмотрены парцелированные разрывы между предикативными единицами подчинительного комплекса и главной частью и блоком подчинительных.

Ключевые слова: сложное многокомпонентное предложение, подчинительный блок, парцелированный разрыв, базовая часть, парцелят, конфессиональный стиль.

The article is dedicated to the nature of parceling (fragmentary sentences) in the texts of confessional style. Considered here are the main approaches to the definition of the term «parceling» in linguistics and its role as the method of expressive syntax. Specificity of parcelling of the predicative parts (simple clauses) in compound sentence is elucidated in the article. Parceling between the predicative clauses of the compound sentences and the main part and the block of clauses is determined.

The article deals with different types of parceling: parceling of subject, predicate, object, attribute, adverbial modifier, coordinate clause, subordinate, composite asyndetic clause and paragraph parceling. Analyzed here are those types of fragmentary sentences, which are most frequently used in the texts of confessional style. The main functions of parceling in the texts of confessional style are determined in this article. Among them are: descriptive, meaning-making, emotive, logical, the function of concretization of the plot and some others. Partial complex multicomponent designs gradually expand the sphere of their functioning, primarily in the artistic, journalistic and confessional styles, and somewhat more limited in the scientific style of contemporary Ukrainian literary language, which is one of the manifestations of the penetration of the verbal and spoken tendencies in the written language. The dominant of such designs is the complex sentences with a homogeneous, heterogeneous subordination and consecutive subtraction. Among the parsed complex structures of the contaminated nature, the most common are complex sentences with homogeneous subordination and consecutive subordination and with successive subordination and homogeneous subordination, in which the parserations undergo homogeneous subordinate parts, the flexibility of which structure facilitates the formal separation of one or more of them without breaking the semantic relation with the main part. Partitioning complex sentences with stringency and subtraction is limited by the multiplicity of syntactic relationships and semantic-syntactic relations between their predicate units. The parsed complex multicomponent sentence represents a design with intonationally separated,

syntactically independent predicate units. Partitioning expands the syntactic, stylistic and informational capabilities of complex multi-component designs. With the aid of a particle, it is possible to distinguish the most important information in them.

Key words: *compound sentence, predicative clause (block), parcelling share, main part, parcelling.*

Постановка проблеми. Парцельовані складні конструкції розглядаємо як розчленовані на інтонаційно відокремлені відрізки – єдині синтаксичні моделі речень для актуалізації їхньої найважливішої предикативної частини. Стилїстичний ефект парцеляції сильніший за умови тіснішого синтаксичного зв'язку між предикативними частинами складної конструкції. В українській мові функціонують складні багатокомпонентні речення з підрядним і сурядним зв'язком. Залежно від характеру синтаксичного зв'язку між підрядними компонентами з головними та між собою К. Ф. Шульжук поділив їх на три основні моделі: речення з неоднорідною супідрядністю; речення з послідовною підрядністю; речення з однорідною супідрядністю [21, с. 67]. Дві останні моделі активно зазнають парцеляції. Парцелятивний розтин у таких структурах може відбуватися на межі головної і підрядних частин або між підрядними частинами. О. Сковородников зі свого боку розмежував граматику-семантичну функцію парцеляції, яка спричиняє додатковий змістовий зв'язок та не змінює характеру основних синтаксичних відношень між реченнями, і граматику-конструктивну функцію, коли парцеляція змінює характер синтаксичних відношень у реченні та створює нове речення [17, с. 86–92]. Парцельовання стало ознакою художнього мовлення багатьох митців слова другої половини ХХ століття, почало активно застосовуватися в текстах мас-медіа, а також у творах, притаманних конфесійному стилю.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Граматична природа складних речень ускладненого типу та закономірності їх функціонування в різних стилях привертати увагу як українських, так і зарубіжних лінгвістів (В. Ачилова, О. Волобуєва, А. Загнітко, Є. Іванчикова, О. Козіцька, Л. Конюхова, Є. Литвиненко, О. Пахльовська, О. Сковородников, Ю. Старовойт, В. Федонюк, К. Шульжук та ін.). Дедалі більшої актуальності набувають дослідження особливостей парцеляції різних типів синтаксичних одиниць та ролі таких парцелятивів у процесах комунікації і текстотворення (О. Пахльовська, О. Волобуєва, С. Давнюк, Л. Конюхова). Так, завдяки розчленуванню синтаксичної структури, що представлена як цілісне речення, зростає варіативність лексико-семантичних інтерпретацій значення окремих змістових відрізків.

Мета статті – визначити параметри парцельовання складних багатокомпонентних конструкцій, зокрема складнопідрядних і складносурядних багатокомпонентних речень, контамінованих складнопідрядних багатокомпонентних речень та складних речень із сурядністю і підрядністю, встановити тенденції використання означених парцельованих структур у текстах конфесійного стилю.

Виклад основного матеріалу. Парцеляцію визначаємо як формальне та смислове відокремлення слів, словосполучень, речень у єдиній синтаксичній конструкції спеціальними розділовими знаками. Відповідно такі виокремлені елементи називаємо *парцелятами*.

Граматику-семантичну парцеляцію спостерігаємо в конструкціях з однорідною супідрядністю. Тут вона виконує функцію модифікації між однорідними

підрядними частинами. Парцельовані однорідні супідрядні частини зазвичай детермінантного, зрідка – прислівного характеру (на відміну від речень художніх і публіцистичних текстів). Напр.: *«Я пропоную тобі мої страждання, мої випробування і мої молитви, щоб врятувати їхні душі від духу темряви. Щоб жоден із Твоїх дітей не відмовився від тебе і не відхилив Твою Руку Милосердя»* [13, с. 32]; *«Вірю та визнаю, що в Тобі не було властивої людському родові недосконалості, що тіло твоє було підкорене духові. Що серце Твоє було вмістилищем усіх чеснот»* [12, с. 24].

Багатокомпонентні конструкції художніх текстів здебільшого містять парцеляти прислівного характеру. Напр.: *«І всі в одно визнали, що у неї талант... Що так не слід його занехаяти»* (С. Васильченко). Підрядний блок однорідних частин компенсує структурну і семантичну неповноту головної частини. Однорідні супідрядні частини пов'язані з головною таким сильним синтаксичним зв'язком, що навіть формальне відокремлення їх не впливає на загальну семантичну єдність. Напр.: *«Книга Істини об'єднає вас, коли ваша віра буде подаватись випробуванням. Коли вірність Мені буде сфальсифікована і коли Я буду викинутий з ваших церков...»* [3, с. 27].

Граматику-конструктивна парцеляція наявна здебільшого в складнопідрядних реченнях із послідовною підрядністю. Парцелятивно виокремлюють підрядні не лише першого, а й інших ступенів. Це залежить від кількості послідовно підпорядкованих підрядних частин. Напр.: *«... рана не доторкнеться тіла твого. Бо ангелам заповість про тебе, щоб хоронили тебе на всіх путях твоїх»* (Псалом 91 (90)); *«Важливо пам'ятати, що Я дозволю всім вам відчутти цю порожнечу душі. Бо тільки тоді ви нарешті зрозумієте, що без Світла Бога у ваших душах ви перестанете відчувати»* [3, с. 43]. «Парцелятами бувають переважно детермінантні послідовно підпорядковані підрядні частини (як і в художніх та публіцистичних текстах). Пор.: *«Вогонь буде виито на тих, хто спробує заподіяти шкоду Моїй Армії Залишку. Бо небагато будуть у стані витримати Істину Мого Святого Слова, коли вона буде їм виявлена»* [3, с. 31]; *«Святополк до цього не дійде. Бо ж сам нові побори вигадує, аби побільше набити добром скотинці...»* (В. Кулаковський).

Складнопідрядні речення з неоднорідною супідрядністю, за умови парцеляції підрядних частин, особливо яскраво виявляють свою інтонаційну та структурну самостійність. Неоднорідна супідрядність репрезентує таке розташування підрядних частин, коли головна частина виступає в інтерпозиції щодо підрядних або підрядні розривають головну, якщо вони стосуються різних її членів. Підрядні частини різного типу пояснюють той самий член або головну частину в цілому чи підрядні частини будь-яких типів пояснюють різні члени головної частини. Парцеляції зазнають здебільшого підрядні детермінантні частини, що через свою факультативність слабо пов'язані семантичним зв'язком із головною частиною, зрідка – прислівні. Пор.: *«Багато людей, що живуть сьогодні на землі, перебувають у страшний небезпеці. Бо чимало осіб переконані, що смертний гріх – це лише позначений недолік і, в результаті, він буде виправданий»* [3, с. 15]; *«Хто пішов зв покликом любові Христового Серця й прийняв дев'ять святих Причастій у першій п'ятниці в місяці по черзі й без перерви, той не вмере в Божій неласці. Бо без усякого винятку Пресвяте Христове Серце стане для всіх певним притулком і захороною в останні хвилини»* [19, с. 8];

«Все, що не було туском, втратило будь-який сенс. Бо що вартують мої книжки супроти цих смертей...» (Р. Іваничук).

У контамінованих складнопідрядних багатокомпонентних реченнях парцеляцію використовують як засіб актуалізації певних фрагментів повідомлення, що усуває труднощі у сприйнятті окремих інформаційних блоків, посилює їхню інформативність та увіразнює відтінки авторського ставлення до повідомлюваного. В українському мовознавстві виокремлено сім моделей контамінованих складнопідрядних багатокомпонентних речень [9]. Найактивніше зазнають парцеляції однорідні супідрядні частини, в складнопідрядних реченнях з однорідною супідрядністю і послідовною підрядністю та з послідовною підрядністю й однорідною супідрядністю. Гнучкість структури однорідних супідрядних частин будь-якого типу сприяє тому, що навіть формальне відокремлення однієї чи кількох із них не впливає на тісний семантичний зв'язок із головною частиною (як і в контамінованих структурах художніх і публіцистичних текстів). Пор.: «Мати Спасіння, я прошу Тебе молитися про милосердя за молоді душі, які знаходяться в страшній темряві, щоб вони визнали Твого улюбленого Сина, коли він прийде рятувати все людство. Щоб жодна душа не опинилася на узбіччі. Щоб жодна душа не відкинула Його велике Милосердя» [13, с. 34]; «Гадаю, що це буде вищим досягненням учителя, коли його учні зацікавляться таким питанням, коли вони йтимуть шляхом духовного збагачення. Коли в них визріє бажання нести людям добро...». Менш активно зазнають парцеляції послідовно підпорядковані компоненти у висхідних конструкціях. Напр.: «Рятуйте свої душі, допоки можете. Бо лише тоді, коли світло Бога полишить вас, тільки тоді ви остаточно здасте собі справу з порожньої, безплідної темряви, яку пропонує сатана, яка повна туги і жаху» [3, с. 41].

У складних реченнях із подвійною супідрядністю зазвичай парцелятивно виділяють однорідні супідрядні, які можуть приєднуватися до базової частини підрядним прислівним або підрядним детермінантним зв'язком. Напр.: «Якби пекла не було, це означало би, що Бог не ставить до нас серйозно. Що не дає нам можливості зробити вибір» [19, с. 9]. Структури з неоднорідною супідрядністю і послідовною підрядністю та із послідовною підрядністю і неоднорідною супідрядністю зазнають парцеляції дещо рідше, ніж попередні моделі контамінованих утворень. У них парцелятивно виокремлюють підрядні частини послідовного підпорядкування. Напр.: «Якщо котрась людина не любить милосердя як такого, незалежно від благ, що з нього випливають, з часом робить парадоксальне відкриття, що вона неспроможна вибрати милосердя навіть для власного спасення. Бо той, хто хоче милосердя, «щоб отримати спасення», властиво, домагається справедливості» [19, с. 18].

Складні конструкції з подвійною супідрядністю і послідовною підрядністю та з послідовною підрядністю і подвійною супідрядністю є периферійними серед семи моделей контамінованих складнопідрядних багатокомпонентних речень, що унеможлиблює активне парцелювання їхньої структури. В експресивних складнопідрядних багатокомпонентних конструкціях трапляється абзацна парцеляція. За умови абзацної парцеляції відбувається підсилення розгину граматичної структури всієї конструкції. Як зауважує Ю. Старовойт, «використання абзацу під час парцеляції може змінювати синтаксичну та композиційну площину мовного відрізка, а також дає змогу значно

розширити ряд предикативних і поліпредикативних одиниць, що зазнають парцеляції» [18, с. 1]. Абзацна парцеляція у складнопідрядному багатокомпонентному реченні утворює інтонаційно незалежні предикативні одиниці. Напр.: «...краще тобі ввійти у Царство Боже однооком, ніж з двома очима бути кинутим у пекло, де черв'як їхній не вмирає і вогонь не вгасає. Бо кожен вогнем посолить, жертва ж кожна – сіллю посолить» [3, с. 24].

Парцеляція складносурядних багатокомпонентних речень розчленовує їх на окремі інформаційні повідомлення. На відміну від парцельованих складнопідрядних багатокомпонентних речень, парцельовані складносурядні визначають, опираючись на їхню загальну семантику та лексичні показники [18, с. 11]. В. Федонюк у зв'язку з цим зазначає, що «єдність речень у парцельованих складносурядних структурах досягається за рахунок співвідносності окремих лексичних елементів: 1) елемента з невиявленою семантикою в одному реченні, з розкритою в іншому; 2) елемента з більш узагальненим значенням – з менш узагальненим» [20, с. 14]. У складносурядних багатокомпонентних реченнях парцелятивно виділяють сурядні частини, які поєднуються з такими ж частинами єднальними, зіставно-протиставними, розділовими та градаційними сполучниками. Найактивніше парцелюють сурядні частини, поєднані єднальними та розділовими сполучниками. Парцельоване складносурядне багатокомпонентне речення з єднальними сполучниками репрезентує структуру, в якій кожна предикативна одиниця виконує комунікативну функцію. Семантику першої предикативної одиниці розкриває і доповнює семантика інших предикативних одиниць, які об'єднуються в одну конструкцію. Напр.: «...і воплотився з Духа Святого і Марії Діви, і став чоловіком. І був розп'ятий за нас за Понтія Пилата, і страждав, і був похований. І воскрес у третій день, згідно з писанням...» (Символ віри). Менш активно в складносурядних багатокомпонентних реченнях парцелятивно розривають предикативні одиниці, пов'язані зіставно-протиставними відношеннями. Напр.: «Всілякі образи будуть завдаватись їм, всілякі перешкоди повставатимуть перед ними і всілякі прокляття будуть випльовуватись на них. Але ніщо не зупинить їх і Я, Ісус Христос, наповню їхні серця сміливістю, рішучістю і волею, щоб протистояти тим, хто зрадить Мене і хто буде переслідувати їх за проголошення Істини» [3, с. 7].

Парцеляція в складних реченнях із підрядністю і сурядністю має свої особливості, адже в них всі предикативні частини тісно пов'язані структурно та семантично. Тут парцелюють як складносурядні, так і складнопідрядні блоки. Напр.: «Багато хто вважає, що Другий Прихід Христа означає смерть – кінець. Але це неправильне припущення» [3, с. 25]; «Звільни мене від ненависті тих, хто називає себе Твоїм, але хто насправді відрікся від тебе. Хай їхні злі язика не бичують мене...» [13, с. 15].

Складні речення із сурядністю та підрядністю у взаємозв'язку їхньої формальносинтаксичної та семантико-синтаксичної структури в українському мовознавстві дослідила С. Давнюк, яка поділила їх на структури із: сурядністю та однорідною супідрядністю; сурядністю та неоднорідною супідрядністю; сурядністю та послідовною підрядністю [5, с. 54–60]. Складні конструкції із сурядністю та однорідною супідрядністю репрезентують таку модель речення, в якій на зовнішньому рівні членування виокремлено два блоки – просте речення та складнопідрядне з однорідною супідрядністю.

У таких структурах парцелятивний розтин може бути як на межі головної та підрядних частин, так і в самому блоці однорідних супідрядних. Напр.: «*О Ісусе, я знаю дуже мало про Тебе. Але, будь ласка, допоможи мені відкрити своє серце і дозволити тобі увійти в мою душу, щоб ти міг викинути мене, щоб міг заспокоїти мене і заповнити мене Своїм миром*» [13, с. 14]. У складних конструкціях із сурядністю та неоднорідною супідрядністю парцелювання спостерігаємо дещо рідше, ніж у попередній моделі складних конструкцій. Особливістю цих структур є залежність підрядних частин від різних опорних чи співвідносних слів головної частини або залежність від головної частини в цілому. У них парцелятивно виокремлюють зазвичай підрядні частини, але можуть парцелювати і сурядну частину. Напр.: «*...вони будуть врятовані. Але є й такі, хто надалі чинитиме опір Мосму Втручання, ті, хто боротиметься з будь-якою спробою дати їм Істину*» [13, с. 26]. Складні конструкції із сурядністю та послідовною підрядністю – це така модель речення, в якій на зовнішньому рівні виявляємо поєднання простого речення і складнопідрядного багатокомпонентного речення із послідовною підрядністю. Тут парцеляції зазнає переважно перша із послідовно підпорядкованих підрядних частин. Парцелятивний розрив у складній багатокомпонентній структурі може бути між предикативними одиницями, поєднаними сурядними сполучниками. Такі розчленовані структури мають окреме інформативно-комунікативне навантаження. Напр.: «*...вони є Моїми справжніми слугами. І саме через них Я можу врятувати тих інших, хто занадто впертий, щоб визнати значення перебування в єдності зі мною*» [13, с. 38].

Нерідко парцельовану підрядну частину (переважно з блоку однорідних супідрядних) приєднує до головної частини складної багатокомпонентної конструкції сурядний сполучник і разом із підрядним сполучником (так як і в художніх текстах і публіцистиці). Пор: «*Допоможи мені викоринити з себе гордію і ніколи не боїтися визнати, що я люблю тебе, Дорогий Ісусе. А коли все здається безнадійним у моєму житті, Дорогий Ісусе, підтримай мене відвагою, нагадуючи мені, що ти добровільно дозволив себе розі'яти таким нікчемним і жорстоким способом*» [13, с. 34]; «*Одна з проблем вивчення мови полягає в тому, що в учнів нерідко немає чіткого усвідомлення того, що, пишучи, потрібно постійно спиратися на правила, бо саме в них закладено підґрунтя грамотного письма. І ці правила потрібно не лише вивчити, а й зрозуміти і доречно використати*» (К. Городенська). Якщо в складній конструкції парцелятивно виокремлено дві та більше підрядних частини, то відбувається актуалізація значної інформаційної площини [6, с. 528]. Напр.: «*Коли ви дійсно покладате всю вашу надію на Мене, Я можу робити великі чуда! Щоб принести вам не тільки звільнення від страждань! Але щоб притягнути вас ще ближче до Мого Святого Серця*» [13, с. 18].

Висновки. Отже, парцельовані складні багатокомпонентні конструкції поступово розширюють сферу свого функціонування передусім у художньому, публіцистичному та конфесійному стилях, дещо обмеженіше – у науковому стилі сучасної української літературної мови, що є одним із виявів проникнення усно-розмовних тенденцій до писемної мови. Домінанту таких конструкцій становлять складнопідрядні речення з однорідною, неоднорідною супідрядністю

та послідовною підрядністю. З-поміж парцельованих складних структур контамінованого характеру найпоширенішими є складнопідрядні речення з однорідною супідрядністю і послідовною підрядністю та з послідовною підрядністю і однорідною супідрядністю, в яких зазнають парцеляції однорідні супідрядні частини, гнучкість структури яких сприяє формальному відокремленню однієї чи кількох із них без порушення семантичного зв'язку з головною частиною. Парцелювання складних речень із сурядністю та підрядністю обмежене через багатоплановість синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень між їхніми предикативними одиницями. Парцельоване складне багатокомпонентне речення репрезентує конструкцію з інтонаційно відокремленими, синтаксично самостійними предикативними одиницями. Парцеляція розширює синтаксичні, стилістичні та інформаційні можливості складних багатокомпонентних конструкцій. За допомогою парцеляції вдається виокремити в них найважливішу інформацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ачилова В. П. Парцеляція як один із прийомів експресивного синтаксису / В. П. Ачилова // Учені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. – 2011. – Т. 24 (63). Ч. 2. – № 1. – С. 25–31. – (Серія «Філологія. Соціальні комунікації»).
2. Велика Обітниця. – Львів : Добра книжка, 2012. – 120 с.
3. Велике попередження. Просвітлення сумління. Місія спасіння [Електронний ресурс]. URL: <https://docplayer.net/76262390-Velike-poperedzhennya-prosvitlennya-sumlinnya-prigotuvannya-do-drugogo-prishestya-isusa-hrista-zmist.html> (дата звернення: 20.03.2019).
4. Волобуєва О. О. Парцельовані складнопідрядні речення з підрядним компонентом причини як одиниця експресивного синтаксису в українській прозі кінця ХХ – початку ХХІ століття / О. О. Волобуєва // Філологічні студії. – 2013. – Вип. 9. – С. 492–497.
5. Давнюк С. В. Складні конструкції з сурядністю і підрядністю в сучасній українській мові : дис. ... канд. філол. наук / С. В. Давнюк. – Київ, 2001. – 197 с.
6. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис : монографія / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонУ, 2001. – 662 с.
7. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису : монографія / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонУ, 2006. – 378 с.
8. Иванчикова Е. А. Парцелляция, её коммуникативно-экспрессивные и синтаксические функции / Е. А. Иванчикова // Русский язык и советское общество. Морфология и синтаксис современного русского литературного языка. – Москва, 1968.
9. Козицька О. А. Контаміновані складнопідрядні багатокомпонентні речення в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / О. А. Козицька. – Київ, 2003. – 20 с.
10. Конюхова Л. І. Парцелювання складнопідрядних речень / Л. І. Конюхова. – Львів : ЛДУ, 1999. – 25 с.
11. Литвиненко Е. В. Семантическое и синтаксическое осложнение структуры предложения в результате обособления и парцелляции его компонентов : автореф. дис. на соискание уч. степени докт. филол. наук / Е. В. Литвиненко. – Киев, 1984. – 41 с.

12. Молитви до Богородиці з Меджугор'я. – Львів, 2013. – 72 с.

13. Молитви Хрестового Походу [Електронний ресурс]. URL: <http://forum.kiev.ua/religiya/4773-zbirnik-molitov-hrestovogo-pohodu-dlya-spilnoy-molitvi.html#axzz5pHy9RfHV> (дата звернення: 20.03.2019).

14. Пахльовська О. Ave, Eurora! : тези, доповіді, публіцистика (1989 – 2008) / О. Пахльовська. – Київ : ПУЛЬСАРИ, 2008. – 656 с.

15. Пахльовська О. Ave, Mater Dolorosa [Електронний ресурс]. URL: <http://www.day.kyiv.ua/uk/article/nb/ave-mater-dolorosa> (дата звернення: 17.01.2019).

16. Ричагівська Ю. Є. Синтаксичний повтор та парцеляція як актуалізатори внутрішньо реченнєвої інформації / Ю. Є. Ричагівська // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії : зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне, 2006. – Вип. 14. – С. 26–34.

17. Сковородников А. П. Экспрессивные синтаксические конструкции современного русского литературного языка / А. П. Сковородников. – Томск, 1981. – 254 с.

18. Старовойт Ю. Л. Абзацна парцеляція речень у системі експресивного синтаксису : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Ю. Л. Старовойт. – Київ, 1993. – 17 с.

19. Усе про сповідь. – Львів : Свічадо, 2017. – 168 с.

20. Федонюк В. Е. Парцеляція в сучасній чеській літературній мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / В. Е. Федонюк. – Київ, 2001. – 22 с.

21. Шульжук К. Ф. Синтаксис складного речення : посібник / К. Ф. Шульжук. – Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет, 2000. – 126 с.

Дата надходження до редакції: 27.05.2019 р.

УДК 811.1161.2:94(4777)

Неля МАНДРИК,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри стилістики та культури

української мови

Рівненського державного гуманітарного університету

СЛОВ'ЯНСЬКЕ ЯЗИЧНИЦТВО В ПРОСТОРИ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА В УКРАЇНОЗНАВСТВІ

Стаття присвячена проблемам аналізу теоретичних засад слов'янських мов як джерела давньої культури. Особливу увагу звернено на групи слів як об'єкт вивчення давньої слов'янської культури та лінгвістичні поняття українознавства. Доведено, що ключовим компонентом навчання учнів є рідна мова як вияв національного духу, всі елементи культури пов'язані з рідною мовою, що формує в учнів любов і прихильність до української мови, її історії та українознавства.

Ключові слова: слов'янська культура, групи слів, рідна мова, розмовне та писемне мовлення, давня культура, національний дух.

Статья посвящена проблемам анализа теоретических основ славянских языков как источника древней культуры. Особое внимание обращено на группы слов как объект изучения древней славянской культуры. Доказано, что ключевым компонентом обучения учащихся является родной язык как проявление национального духа, все элементы культуры связаны с родным языком, что формирует в учащихся любовь и привязанность к украинскому языку и его истории.

Ключевые слова: славянская культура, группы слов, родной язык, разговорное и письменная речь, древняя культура, национальный дух.

The article deals with the problem of the theoretical basis of the Slavonic languages analysis as the source of the ancient culture studying. It has been given word-groups, with are the object of studying of the ancient Slavonic culture. The most important component of upbringing and education of comprehensive school's pupils is a study of the native language, because it is a vehicle of the national spirit. All cultural elements are mastered through the native language. The formation of pupil's love and respect to the Ukrainian language and its history.

The author argues that in the Ukrainian studies language of the people plays a fundamental role. Language of the people is not only an instrument of communication, but also a phenomenon that expresses human essence, form of consciousness, «feeling» of a nation.

The fact that the Ukrainian language finally acquired the status of a state is natural. From ancient times, language is the greatest concern of state and people. During the development of the state Ukrainian language is a factor of a consolidation whole society. It is extremely important that every contemporary realize that the level of proficiency in the native language is a measure of the personal spiritual development society and measure of general progress.